

Національний
банк України

Результати опитувань керівників підприємств **Одеської області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2020 року

Опитування проводилося після оголошення про
пом'якшення карантинних заходів

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Одеської області в II кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Одеської області** у II кварталі 2020 року свідчать, що на тлі запроваджених протиепідеміологічних заходів респонденти очікують скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та погіршення розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозувалося подальше зростання цін та посилення девальваційних процесів¹.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **значне зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні** високими темпами: баланс відповідей – «мінус» 46.2% (у I кварталі 2020 року – «мінус» 10.8%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 34.1%. Найпесимістичніше налаштовані керівники підприємств інших видів діяльності (баланс відповідей – «мінус» 71.4%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 56.4% респондентів очікують інфляцію до 7.5% (у цілому по Україні – 54.9%). **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжували називати витрати на виробництво та коливання курсу гривні до іноземних валют (графік 2);
- **прискорення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 87.2% респондентів (у попередньому кварталі – 75.7%), у цілому по Україні – 68.2%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 13.2% (у попередньому кварталі – 14.3%), у цілому по Україні – «мінус» 1.8% (таблиця). Найпесимістичніші очікування – у респондентів підприємств інших видів економічної діяльності (баланс відповідей – «мінус» 57.1%). Водночас підприємства транспорту прогнозують поліпшення фінансово-економічного стану;
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 21.1% (у I кварталі 2020 року – 22.9%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – «мінус» 26.3% (у I кварталі 2020 року – 9.5%). У цілому по Україні очікується незначне зменшення обсягів реалізації: баланси відповідей – «мінус» 0.1% та «мінус» 0.7% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання:** баланс відповідей – 8.3% (у попередньому кварталі – 34.3%). **Обсяг видатків на виконання будівельних робіт**, за оцінками респондентів, **зменшиться:** баланс відповідей – «мінус» 10.8% (у I кварталі 2020 року – 3.0%). У цілому по Україні очікується скорочення обсягу інвестицій: баланси відповідей – «мінус» 16.1% і «мінус» 10.5% відповідно;
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах третій квартал поспіль: баланс відповідей – «мінус» 18.9% (у попередньому кварталі – «мінус» 8.8%), у цілому по Україні – «мінус» 17.3% (графік 4);
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 79.5% та 35.9% відповідно (у I кварталі 2020 року – 75.7% та 32.4% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали та курс гривні до іноземних валют (графік 7). Значно вище, ніж у попередньому кварталі, оцінено вплив попиту на продукцію;
- **зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 57.9%. **Витрати на оплату праці одного найманого працівника зростатимуть значно нижчими темпами:** баланс відповідей – 23.7% (у попередньому кварталі – 54.3% та 55.6% відповідно) (графіки 4, 6).

Головним чинником, що обмежує спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали недостатній попит (оцінки впливу значно зросли). Високо оцінено також вплив браку обігових коштів, курсових коливань та нестабільної політичної ситуації (графік 5).

Зросли очікування щодо збільшення потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. За оцінками респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом не змінилися (графік 9). Головним стримуючим чинником залучення кредитних ресурсів залишалися занадто високі ставки за кредитами (графік 10).

97.4% респондентів зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.5%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

- **поточний фінансово-економічний стан** погіршився і є **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 13.5% (у I кварталі 2020 року – 8.6%), у цілому по Україні – «мінус» 11.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 21.4% (у I кварталі 2020 року – «мінус» 12.5%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів:** баланс відповідей – 5.4% (у I кварталі 2020 року – 5.9%).

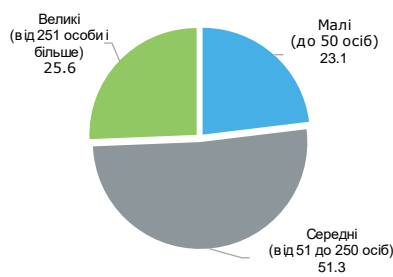
¹ Опитування проводилося після оголошення про пом'якшення карантинних заходів.

Паспорт вибірки^{2,3}

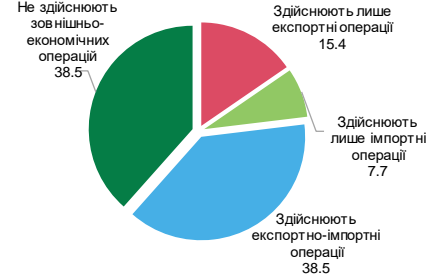
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємства за кількістю працівників, %

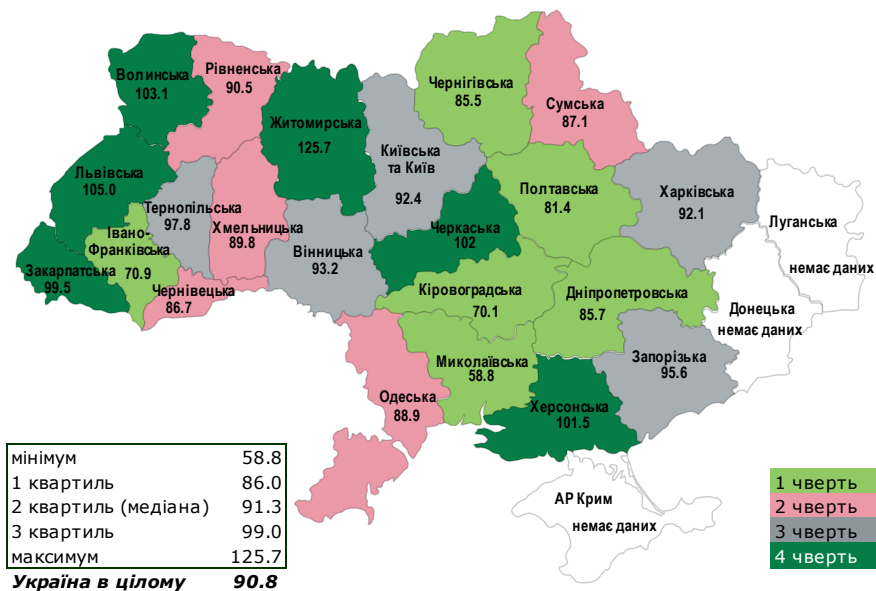

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 06 травня – 03 червня 2020 року;
- опитано всього 39 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями⁴, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Одеської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	15.8	17.1	10.5	14.3	-13.2
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	30.6	16.7	11.1	22.9	-21.1
інвестиційних витрат на проведення будівельних робіт	2.9	9.4	9.1	3.0	-10.8
інвестиційних витрат на машини, обладнання та інвентар	23.5	24.2	5.9	34.3	8.3
кількості працівників	2.7	0.0	-8.6	-8.8	-18.9

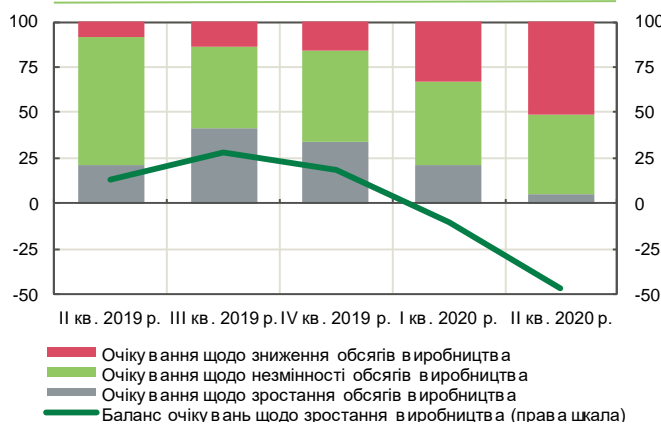
² Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

³ В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

⁴ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

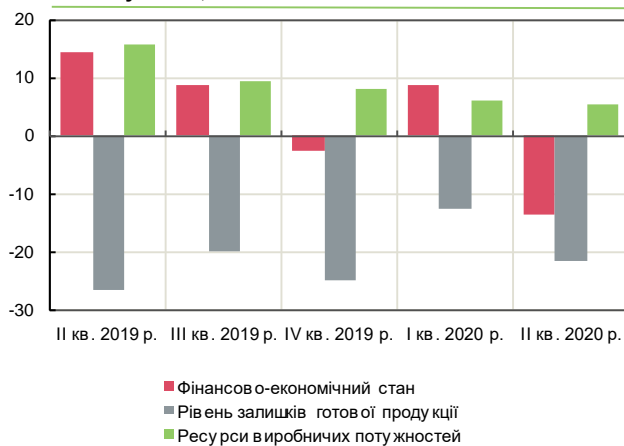
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

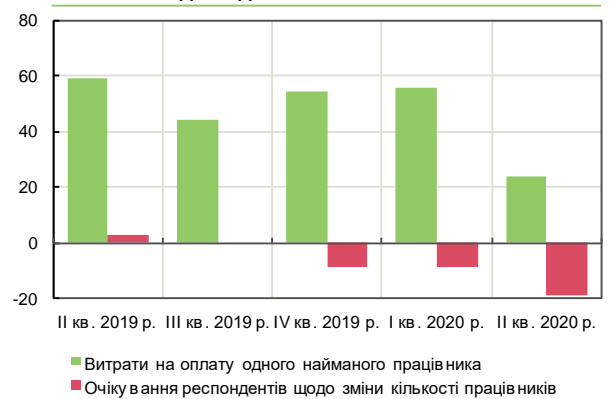
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

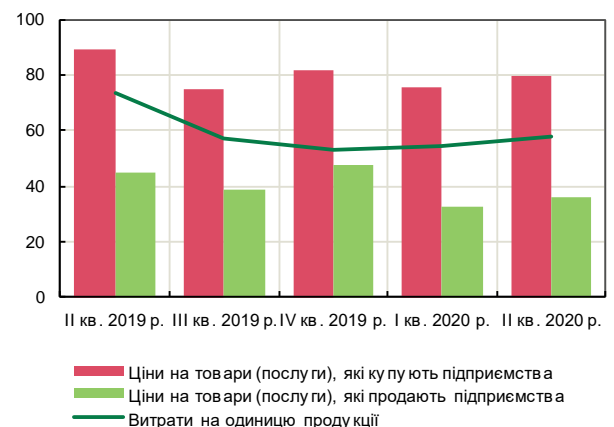
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

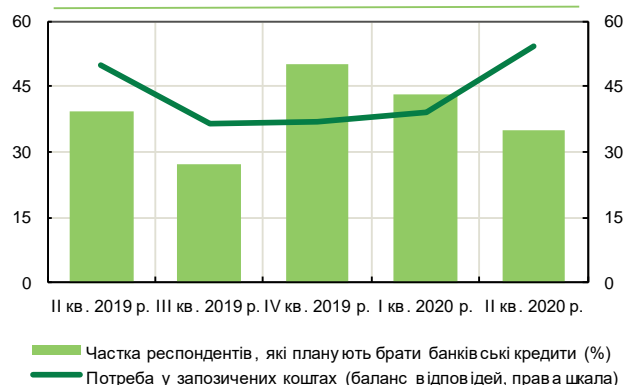
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

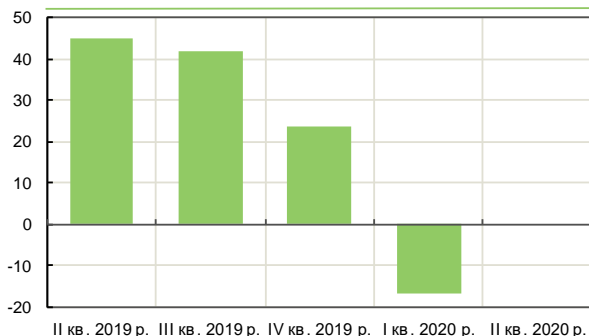
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

